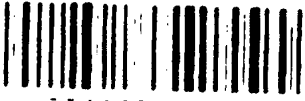

BKL
G77

ΕΒ' ΟΧΗΜ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

2550003989

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

GRAMMATIKA

ΑΡΘΡΟ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΣΗΩΠΡΗΣ

ΠΡΟΣ

την πρώτη των Σηωπρής
και των με τρεις μέρη των
μεθόδων τ' Josef Lehmann

ΑΠΟ

Σηωπρής „ΔΙΑ“ στην Βιέννη

ΣΟΦΙΕ

Στυπών στην Σηωπρής, „Μεθόδους“

Kristo Luarasi, Οδός Τσάρ Σίμεων 60.

1912

17p10.200.141.265

GRAMMATIKA

ΑΡΘΡΟ

FOLMARMJA SHQYPE

PËR

shkolla të para të Shqypnisë
e dame më katër pjesë mbas
methodhës t' Josef Lehmann

PREJ

Shoqnisë „DIJA“ në Vjenë

SOFJE

Shtypur në Shtypëshkronjët shqipe „Mbrothësija“

Kristo Luarasi, Ulitsa Tsar Simeon 60.

1912

Të dy alfabetat shqyp.

Të dorës e të shtypit, të vogla e të mbëdha.

I bashkuni		I njëjti		I bashkuni.		I njëjti.											
a	А	a	A	a	А	a	A	n	Н	n	N	n	Н	n	N		
â	â							nj	Нј	nj	Нј	η	И	η	И		
b	В	b	B	b	В	b	B	o	О	o	O	o	О	o	O		
c	С	c	C	c	С	c	C	ô	ô	p	Р	p	P	p	Р	p	P
ç	Ç	ç	Ç	ç	Ç	ç	Ç	q	Q	q	Q	q	Q	q	Q		
d	Д	d	D	d	Д	d	D	r	Р	r	R	r	Р	r	R		
dh	Дh	dh	Dh	â	Ѡ	â	Ѡ	rr	Рr	rr	Rr	rr	Рr	rr	Rr		
e	Е	e	E	e	Е	e	E	s	С	s	S	s	С	s	S		
ê	ê			sh	Ш	sh	Ш	с	С	с	С	с	С	с	С		
ë	Ë	ë	Ë	e	Ѣ	e	Ѣ	t	Т	t	T	t	Т	t	T		
f	Ф	f	F	f	Ф	f	F	th	Тh	th	Th	а	Ѡ	а	Ѡ		
g	Г	g	G	g	Г	g	G	u	У	u	U	u	У	u	U		
gj	Гj	gj	Gj	g	Г	g	Г	û	û	v	В	v	V	v	В	v	V
h	Н	h	H	h	Н	h	H	x	Х	x	X	x	Х	x	X		
i	И	i	I	i	И	i	I	xh	Хh	xh	Xh	ç	Ç	ç	Ç		
î	î			y	У	y	У	y	У	y	У	y	У	y	У		
j	Ј	j	J	j	Ј	j	J	ÿ	ÿ	z	З	z	Z	z	З	z	Z
k	К	k	K	k	К	k	K	z	З	z	Z	z	З	z	Z		
l	Л	l	L	l	Л	l	L	zh	Зh	zh	Zh	z	З	z	Z		
ll	Лl	ll	Ll	λ	Λ	λ	Λ										
m	М	m	M	m	М	m	M										

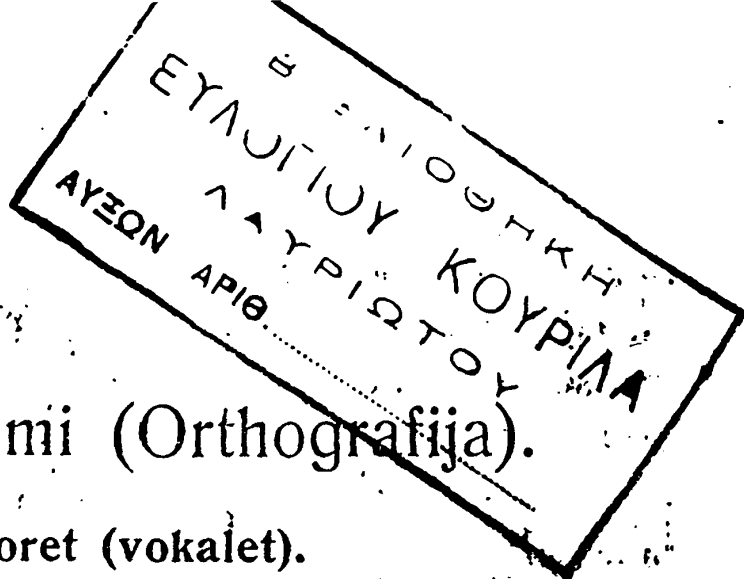
Kjo librë është shtypun me allabetin e bashkumun.

ΑΛΦΑΒΗΤΑ

Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω

Drejtëshkrimi (Orthografia).

Zantoret (vokalet).

Zântoret janë: a, e, i, o, u, y, ë. Ndër rrokje nenthekse munden me këu këto zântore të gjata, të shkurta e të ndermjesshme. Nderfolja (djalekti) gegnisht i ka këto zântore përveç ë, edhe hëndake, të cillat shkruhen kështu: â, ê, î, ô, û, ŷ. Pos këtyne ka gjuha shqype edhe dyzântorsha (diftonga) si **ie, je, ye, uo, ue, e ua**. Këto kur fliten gjat. bâhen njizantorsha (monofthonga) due me thân se **ie**, bâhet **i, ue, u, ua**, e **ye** bâhet **y**. Pas këtyne dyzantorshave përdorohej, edhe dyzantorshat **aj, ej, oj, etj.**

Përzantoret (konsonahtet).

Përzantoret janë këto: b, c, ç, d, dh, f, g, gj, h, j, k, l, ll, m, n, nj, p, q, r, rr, s, sh, t, th, v, x, xh, z, zh. Këtyne ju thon përzantore, pse për me mujt me i fol, duhet me ja u vûe një zantore mbrapa.

Rokjet.

Shëmbëlltyra: *Trimi, nevoja, ha, për...*

Mësim. Rrokja është një pjesë e fjalës, të cillën tuj e fol fjalën kadale e ndin niri bukur e mirë. Këjo munden me këu e perbâmun prej *nji* shkrojë apo prej *disave*, të cillat me një të qitun të zânit i flet niri me një herë. Fjala mundet me këu me një ja me shumë

rrokje. Fjalë me **nji** rrokje është sikur: rri, shko, ha, pi, etj. Shumë rrokjesh janë ato fjalë qi përbâhen prej mâ se **nji** zântorjet ndërmjet të përzântorevet sikur: Zoti, nâna, motra, vasha, feja, drita etj.

1. **Stëvitje (rryesë)**. Thoni se prej sa rrokjesh janë përbâ këto fjalë. Mbreti, bashkimi, prendîmi, shpija, shkolla, fmija, Shqypnija, Shqyptari, shko, iol, çou, bje, maro, puno, shkruj, flej, dorëshkrimi, falenderija, atdheu, bariu, shoku, gjaku.

Fill mjes e fûndshkroja.

Shëmbëlltyra: *Niri ka pêsë shise.*

Mësim. Mbas vëndit të shkrojave ka rrokja **nji fill, mjes, e fûndshkrojë**. Me fillshkrojen fillon e me fûndshkrojen mbaron fjala. Mjesshkroja është gjithmon **nji** zanlore e gjîndet ndë mjes të fill e të fûndshkrojes. Sikur **fill** është edhe **fûndshkroja** mûnden me kën *njifish* apo të *bashkume*. Çdo rrokje nuk mundet me pas **nji** mjesshkrojë, por mûndet me kën edhe pa këtë si bje, fjala po, kû, ça.

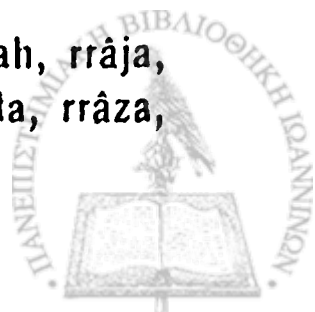
2. **Stërvitje (rryesë)**. I këndon shkrojë për shkrojë këto fjalë, e përshkruni e kërkoni ndë çdo fjalë fill, mjes e fûndshkrojen: Kal, shtyp, plep, kryp, fûnd, trêmp, krÿmb, miell, piell, qiell, thue, krue.

3. **Stërvitje (rryesë)**. Bâni prej këtyne fjalve të tjera, tuj ja u ndërrue mjesshkrojen e tyne. Shkâmb, gjak, kall.

Fjalët qi lypen m' u shkrue me 2 rr.

Këto fjalë e të gjitha ato qi mûnden me u përtri prej këtyne duhen shkrue me 2 rr.

Rr: rraca, rrafshi, me rrafshue, me rrah, rrâja, rrallë, rrâmi, rrapi, rraqja, rrasa, me rras, rrashta, rrâza,

me rrê, rredha, rregulli, me rregullue, rrêja, me rrêjt, rrêmbi, rrêna, i rrept, rreshti, me rreshtue, rreshku, rrethi, me rrethue, rreziku, rrezja, rrêfeja, rrëfimi, me rrëfye, rrëfysi, rrëgosta, me rrëkue, rrëkoj, me rrëmbye, rrëmbimi, me rrënue, rrënesa, rrëshina, rrëshâna, rrëshân, me rrëxue, rri, me rrit, me rrjedh, rrjedha, rroba, rroçka, rrokullimi, me rrokullue, me rrok, rrota, rrudhâ, me rrudh, me rrue, rrufa, rruga, rrumbullak, rrushi, rrushkulli, rrypi.

A: me arratis, arra, ândrra, arrsyēja.

B: barra, berri, burri, burrak, burrac, burrnoti, me bjerr.

D: derri, dërrasa, me dërrmue, i djerr.

Dh: dhândrri.

E: m' u erratis, i errët, errësija.

F: ferra, ferri, ferrashti, ferrça, furra, furriku.

G: gaforri, garrameti, grreçi, grrêmbçi, me grrisht, gurra, me grrye.

H: harresa, me harr, hirra.

K: karriga, karroca, me kokorriz, korriku, korrtari, krraba, krrut, kurr, kurrgjâ, kurrsesi.

M: me marr, marrja, morri, mrrela, me mrrî, murrani, i murrmë.

Nd: ndrresa, me ndrrue, me ndxjerr.

O: oborri, orrli.

P: prroni, prralla.

Q: m' u qarravit, qerri, qorri, qyrri.

S: sarrafi, surrati, sqarri.

Sh: sharra, me sharrue, shkatrimi, me shkatrrue, me shkarravit, me shkrrye, shkurra, me shudërrue, me shterr, shterra.

T: terri, m' u terratis, me tjerr, m' u turr, turra.

Th: me thirr, therra.

V: varra, me varrue, verri, varri, me varrue, vrrîni.

Z: zorra.

Fjalët qi lypen m' u shkruë me mb.

Këto fjalë e të gjitha ato qi mûnden m' u përtrî prej këtyne duhen shkruë me mb.

Mb: me mbath, mballafaqë, me mbajt, me mbarue, mbarë, mbasandëj, me mbastue, me mbërthye, mbë, me mbledh, me mbet, me mbështjell, mbrâmja, mbrapa, mbrênda, me mbri, mbreti, me mbush, me mbyll, me mbyt.

A: âmbël, âmbëlsina.

B: bumbullima, me bumbëllue.

Dh: dhâmbi, dhîmba, m' u dhîmbt.

G: me grumbullue, grûmblli.

K: Kâmba, me këmbye, kombi, kumbimi, kulumb-rija, kûmbulla, kumbôna, krÿmbi.

P: pambuku, përmbys, përmbênda, pëllâmba, pllâmbi.

R: rrêmbi, me rrëmbye, rrumbullak, me rumbullue

S: stombi, sumbulla

Sh: shëmbëlltyra, shkâmbi, Shkûmbi, shkûmba, shtrêmbët.

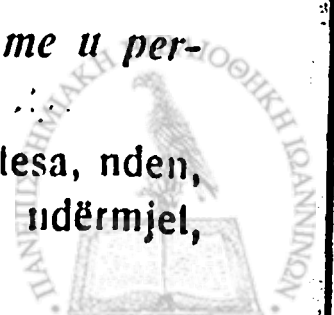
T: tâmbli, me trêmb, trumbeta.

Z: zêmbra, m' u zembrue

Fjalët qi lypen m' u shkruë me nd.

Këto fjalë e të gjitha ato qi mûnden me u përtrî prej këtyne, duhen shkruë me nd.

Nd: ndândë, me ndal, ndergjegjja, ndërtesa, nden, ndera, me ndesh, ndeshkimi, me ndeshkue, ndërmjel,

ndë, ndjersa, me ndjek, m' u ndjers, me ndreq, me ndi, me ndihmue, me nduk, m' u ndodh, ndonji, ndoshla, ndrejt, ndrikulla, Ndreka, me ndrydh, me ndrye, ndryshe, ndryshk, me ndye.

A: ânda, andaj, andej, ânderri, argjândi, asndonji, asrdokush.

B: bânda, m' u bînd, brëndavek.

D: dallëndyshja, drandofilija.

F: fânda, fâudi, fûndi.

G: gâzmêndi, gândrra, me gdhênd, gdhêndsi, me gjînd, grindja.

Gj: gjîndja, gjindija.

H: hûnda.

K: Kallndori, kalendari, kandari, kândi, kandili, kândja, katundari, me këndue, këndimi, kondaku, me kondis, kûndra, me kundërshtue, kundërshtimi, kundra, kuvêndi, kûndi.

L: lânda, me lendue, lûndra, luudrimi.

M: mândi, me mendue, mendimi, mëndja, mëndashi, mëndyra, mûndi, musandra.

P: pendari, perandori, pëndesa, perëndija, perëndesha, përmbërnda, me përînênd, me për kûnd, për një mënd, me përshëndet, prandej, prëndvera, prîndja.

Q: qândra, qind, me qindrue.

R: rândë, rândesija, rêndi, me rêndue, me rendue, rendimi.

S: sundimi, smûndja, sêndi.

Sh: me shëndosh, shëndeti, me shëndrit, Ndreu, shkëndija, me shkûnd.

T: me tûnd, tûndimi.

V: vêndi, vullndeti.

Fjalët qi lypen m' u shkrue me dh.

Këto fjalë e të gjitha ato qi mûnden me u për-trî prej këtyne, duhen shkrue me dh.

Dh: dhalla, dhâmbi, dhândrri, me dhân, dheu, dheshkroja, dhetë, dhelpna, dhelfini, m' u dhîmbt, dhija, dhuntija, me dhurue, me dhên, dhënt.

A: me adhrue, adhrimi, adhresa, me ardh, ardhja.

B: bardhoshi, i bardhë.

Ç: me çerdhue, çerdhja.

D: dardha, dredha, me dredh, dredhza, m' u dridh.

E: edhe, édhi.

G: gardhi, m' u gdhî.

H: hardha, hardhuca, hardhija, hardhiçka, hidhërimi, hudhra, me hjedh.

I: i idhët, idhnimi, m' u idhnue, idhulli.

K: kakërdhija, kakërdhok, kordha, këpurdha.

L: me lidh, lidhca, livadhi.

M: i madh, me merdhit, merdhina.

N: m' u ngerdshesh, me ngordh, me nodh, nodhina, me ndrydh.

P: përdhûn, përdhûna, me përkëdhel.

R: radha, me radhit.

Rr: me rrjedh, rrjedha, rrudha.

S: stërdhâmbi, sybardhë.

Sh: me shtrydhë, shtrydha, shurdha, me shurdhue.

U: udha, udhtari, me udhtue, urdhni, me urdhnue.

V: i verdhë vidhi, me vjedh.

Z: me zbardh.

Fjalët qi duhen m' u shkrue me ç.

Këto fjalë e të gjitha ato qi mûnden me u për-trî prej këtyne duhen shkrue me ç.

Ç: me ça, çakalli, me çarllatue, Çamërija, çapa, çapari, me çapue, me çart, me çortue, çasi, çafka, çeli,

me çfat, çilsi, me çimue, çunimi, m' u çëmënd, çerdhja, çestija, me çestis, çeta, çefi, me çëthur, çika, çimbërra, çipi, me çortue, çokthi, çuni, me çudit, me çue, çurka, çura, çutra, çika, çypi, çorba, m' u çue, çeliku.

B: buça, buçka.

D: duçi, dobiçi, diçka.

G: greçi, gërçi, i graçët.

H: hiç.

K: kaliboç, kaçorri, kaçulli, kovaçi, koçija, kloçka, klyçi, kulaçi, me kyç.

L: me leçit, leçitsi.

M: maçoku, i mënçëm, i moçëm, i mërziçëm.

Nd: i ndërmjeçëm, me çil, me ndriçue, i ndriçëm.

O: ogiçi.

P: me plaçkit, plaçka, me përçap, përveç, perçja.

Rr: i rriçëm.

S: i simvjecëm, i soçëm.

Fjalët qi duhen shkruar me xh.

Këto fjalë e të gjitha ato qi munden me u përtri prej këtyne, duhen shkruar me xh.

Xh: xhamija, xhami, xhambari, xhandari, xhabeja, xhaveli, xhybeja, xhepi, xhezveja, xhizi, xhixha, xhufka.

A: axha.

O: oxhaku.

S: soxhuku.

Damja e rrokjeve.

Shëmbëlltyra: *Rry-e-sa e bân ni-rin mjesh-tër. Ni-ri âsht kre-a-ty-ra e Ten-zot.*

Mësim: *Po të mos ket vënd fjala nd' at rresht qi shkrujm e t' jet e përbâme prej dy, tri apo më shumë rrokjesh, atherë duhet da fjala,*

Rrokjet e fjalës i ndin niri tuj i fol fjalët kalhdalë. Shêjit të damjes të fjalve i thon **shêjdamës**. Për të damit e rrokjevet duhen dit këto rregulla.

1. *Kur të gjindet një përzântore ndë mjes të dy zântorevet, atherë shkruhet përzântorja me rrokjen e fûndit.*

2. *Kur dy përzântore gjinden ndë mjes dy zan-toresh, atherë shkruhet përzântorja me rrokjen e fûndit.*

3 **Stërvitje (rryesë)**. I këndon këto fjalë rrokje për rrokje edhe i dani.

a) Mollë, pêni, odë, bukë, plepi, thûndra, dielli, pylli, plûmbi, i dashtuni at, i urti xâs, atdheu i dash-tun, ditët e lume, njerzit e mirë.

b) varra, vorri, burri derri, ferri, sharra, gurra.

4. **Stërvitje (rryesë)**. E shkroni ket nodhje e vëni oroe ndë të damit e rrokjeve. 2 Vajza e dhim-bshme, këndimi i parë për shkolla të para të Shqypnis.

5. **Stërvitje (rryesë)**. Përsëritje. I përshkroni prej këndimeve të para për shkolla të para të Shqypnis. 46. Shkolla, fjalët qi janë shkruet me dy rr me mb, nd, dh, ç e xh.

Fjalimi edhe fjalëmësimi.

Fjalimi.

Shëmbëlltyra: *Kali hingëllon. Hâna ndrit. Nata âsht e qetë.*

Mësim. *Fjalimi bâhet, kur thohet, flitet apo mendohet diçka përmbi një sënd.*

Fjala e parë e një fjalimit shkruhet me shkrojë të madhe e ndër mbarim të ti vëhet gjithmonë pikë.

1. **Stërvitje (rriesë):** Bani fjalime, tuj u përgjegj këtyne pvetjeve me fjalë të cillat u përgjasin:

a) Ça bân bujku? — mullîsi? — bariu? — peshkë-lari? — qepsi (terziu)? — druari? — gjutari? — tregtari?

Shëmbëlltyra: *Bujku livron tokën.*

b) Kush shkrun? — leh? — lot? — këndon — livron? — hingëllon?

Shëmbëlltyra: *Mësusi shkrun.*

c) Ça bleron? — lulzon? — nxên? — fluturon? — ndrit?

Shëmbëlltyra: *Bari bleron.*

ç) Ç' âsht âmbël? — tharpt? — rândë? — rrumbu-llakë? — lehtë?

Shëmbëlltyra: *Sheqeri âsht i âmbël.*

Sêndi i fjalimit (Subjekti).

Shëmbëlltyra: *Nâna âsht e dashtme. Drithi bluhet. Liqêni ushton.*

Mësim: Sêndi (Subjekti) i fjalimit shënjon sêndin, përmbi të cillin flitet ndë fjalim.

Për me mujt me e gjet sêndin e fjalimit pvetet me *kush* apo me *ça*.

Sêndi i fjalimit âsht një gjymtyrë e fjalimit.

2. **Stërvitje (rryesë).** I përshkruni këto fjalime e nenvizoni ndë se të cillin kësish sêndin e fjalimit.

a) Zogu këndon. Rrushi vilet. Lumi rrjedh. Krÿmbat janë të dâmshëm. E vjelshme âsht bleta. I butë âsht kînji. Drithi korret. Qepa mbillet.

b) Gjutari gjun. Djali nget. Dîmni âsht i ftoftë. Ujit ngrîn. Mjeglla i mblon malet. Të shikreta janë fushat. Lulet janë veshk. Ndë votërr bâhet zjarr.

3. **Stërvitje (rryesë).** Bâni fjalime tuj u përgjegj këtyne pvetjeve e mundojuni me e gjet sêndin e fjalimit: *Kush* livron? *Ça* livrohet? *Kush* i run delet? *Kush* e vjel vneshtin? *Ça* vilet? *Kush* âsht i vorfën? *Kush* âsht i madh? *Kush* âsht i vogël? *Kush* âsht i moçëm? *Kush* âsht i ri?

Ëmni (Substantivi).

Shëmbëlltyra: *niri, kal, bukë.*

Mësim: *Ç' do niri, shtâzë apo sênd ka një êmën.*

Emni âsht një pjesëfolje. Emnavet të përveçëm u shkruhet fillimi me një shkrojtë të madhe.

4. **Stërvitje (rryesë):** Thoni a) pêsë êmna njerëzësh të një shpijet; b) katër mjeshtra (ustallarë) shpijash; c) tre êmna prej istoris të Shqypnis.

5. **Stërvitje (rryesë)**: Kallxoni, cillët prej këtyne êmnavet janë a) êmna vehtesh; b) êmna shtâzësh, c) êmna sêndesh: Pêndë, mësus, xâs, shpatë, lepër, pllumb, krah, dallëndyshe, plesht, mî, miell, bukë, gur, mal, grue, burr, vajzë, lule, rrajë, dushk.

6. **Stërvitje (rryesë)**: Gjêni ndër këto fjalime êmnat e vehtevet, të shtâzvet e të sêndevet: Nji bari i rute dhit e veta për bri nji malit. Atje pranë ish nji pyllë gështájash. Ky i la pra dhit vetun e shkoj me hângër gështája. Ujku i cilli ja kish vû sýnin kopes (grigjes), pa se edhe qêni ju kish vue mbrapa; ju sull pra kopes pa kurfarë friget tuj i perlshi disa ndër dhi. Mbrámanet kur u kthye ndë shpi u kastigue mjaft, për gabimin e madh qi kishte bâ.

7. **Stërvitje (rryesë)**: Emnoni a) tri shtâza qi han mish; b) tri qi han barishla; c) e tri qi jetoju nd' uj; d) tri metale (mademe), e) tre lisa të pyllës; f) e tri pije.

Neni (artikulli).

Shembëllyra: *Burri punon. Nji burr punon. Bujku livron. Nji bujk livron. Vajza tjerr. Nji vajzë tjerr.*

Mësim: *Për me e përdarë nji êmën ndë mëndyrë të squtë, duhet me i shtue ndë fûnd êmnavet mashkullur i apo u e fêmnuer a.*

Si êmname të pasqutë fêmnur ashtú edhe mashkullur u vëhet përpara neni i pasqutë — **nji**.

Këtyne fjalve u thon **nene** ose **artikulla**.

Neni ásht nji pjesfolje. Zântoret i — u — a jan nene të squtë e fjala nji ásht neni i pasqutë.

8 **Stërvitje (rryesë)**: Shkruni këta fjalime edhe e nenvizoni dy herë nenin e pasqutë e nji herë nenin e

squtë: Lisi ka dega. Shqyptari është besnik. Miku është i dashtun. Zogu fluturon. Molla është e kuqe. Lulja është e këndshme. Nji kësojë mali. Nji grue shpijake. Fmija shkon në shkollë.

9. **Stërvitje (rryesë)**: E nenvizoni sëndin e fjalimit ndër këto fjalime: Vëna është nji pije. — Toka është e rrumbullakë. — Shpëndi ka krah. — Qëni është besnik.

10. **Stërvitje (rryesë)**: Përdorni këto emna nji herë me nenin e pasqutë, mbasandej me nenin e squtë: Çile, ditë, natë, kusi, lugë, gunë, mol, plumb, fletë, zog, mollë, nânë, gisht, kalurës, diell.

11. **Stërvitje (rryesë)**: Emroni ka tre emna mashkullur e fëmnuur shtazësh e sëndesh, nji herë në formë të squme e mandej në të pasqume.

Gjindija e emënit (Genus).

Shëmbëlltyra: *Mësusi mëson. Pifti bekon. N' oxhak është vargu. Oda ka dy dritore. Lisi ka dega.*

Mësim: *Emnat kanë dy gjindi: mashkullur e fëmnuur.*

Emnit mashkullur i shtohet në mbarim nji i apo u e emnit fëmnuur nji a.

Artikulli (neni) i squtë mashkullur është i apo u e neni i squt fëmnuur është a. Neni i pasqutë si për emnat mashkullur është edhe fëmnuur është nji.

12. **Stërvitje (rryesë)**: I përshkruni këta emna e mbanje mënd gjindin e tyre. Nâna, mjalta, dritli, gruni, mishi, shkopi, pjeshka, miku, zogu, mâni, qepa, gjylpâna, furku, vargu.

13. **Stërvitje (rryesë)**: Kallxoni se ndë të cillën gjindi janë këta êmna: Zojushë, grue, vajzë, flokë, lapcë, letër, bukë, injallë, dyll, urë, flamur, strukthë, këmishë, grigjë, breshkë, thue, palkue, derr, kaçamill, gunë, pus, lesh, krÿmb.

14 **Stërvitje (rryesë)**: Emnoni ka tre êmna mashkullur e lëmnur shitazësh e sëndesh, nji herë ndë formë të squme e mandej ndë të pasqume.

Numri i êmnit.

Shëmbëlltyra: *Ahri dliret. Ahret dljren. Bleta fluturon. Bletët fluturojn. Delja âsht e durushme. Delet janë të durushme.*

Mësim: *Në shenjoft êmni velum nji sënd, atherë âht ndë numur njijesë, por në shenjoft shum sênde atherë âsht ndë numur shumesë.*

Emni ka pra dy numra: njijesë e shumesë.

Ndë *shumesë* ju vëhet ndë mbarim t' êmnavet të squlë *neni të*. Shumë êmna marrin ndë *shumesë* të pasqulë nji **fëndje (sufix)**. shumë të tjerë *zândrojn*. *Gjindija e êmnit* kuptohet gjithmon ndë të *parin rënd njijesë*.

15. **Stërvitje (rryesë)**: I perdoroni këta êmna ndë formë të squme njijesë e shumesë: Qerr, pus, frëngi, gisht, kalurs, pikë, dorë, korrë, diell, miell, rreth, fushë.

16. **Stërvitje (rryesë)**. I pari rënd i shumesës bâhet me këto fundime.

a) me fundimin *e*: gzim, mal, themel, vorr, mur, gjyggj, fat, komb, kalûnd, kuvënd, kând, fünd, vënd, bashkim, këndim, kujtim, pështim

b) me fundimin *a*: Trim, burr, dem, derr, krÿmb, plesht, grusht, grazhd, krye, lâmsh.

c) me fundimin *ë*: Fshatar, katundar, bestar, gjuëtar, detar, meshtar, ndihmtar, tregtar, udhtar, shqyptar, puntor, shërbtor, vajtor, plur, dasmor, kalor, binak, zëmbtrak, Ulqinak, vjedhcak, malok.

d) me fundimin *i*: 1. Perzantoret **k, g, 2. ll, 3. r, 4. nj** tuj u bashkue me **fundimin i** të shumës zbuten; këshitû bâhet 1. **k** aja **q, g**, eja **gj**; 2 **ll, r**, eë **nj** bâhen **j**:

17. **Shëmbëlltyra**: 1. **k (q), g (gj)**: Mik, amik, zog, Turk, bujk, ujk. 2. **ll, r, nj (j)**: Bull, shull, di-shepull, mashkull, ungjill, thengjill, qill, dell, pyll.

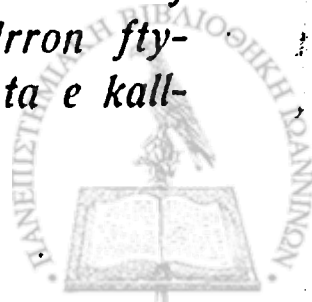
18. **Stërvitje (rryesë)**. Diftoni ç' farë gjindijet kan këta êmna: gur, gurrë, pulë, pyllë, mjallë, ded, kal, qillë, dill, dyll, hânë, han, bukë, mur, drû, gjû, sÿ.

19 **Stërvitje (rryesë)**. Kallxoni nûmrin e ketyne fjalve: Qên, kal, dash, skjaþ, lis, bli, drith, qe, thas, molla, gra, kroje, djem, dorë, derr, rrezik, breg, vorr, nânat, motrat, vllaznit, kâmbët, lulet, abi, dushku, drandofilli, shiu, mullîni.

20. **Stërvitje (rryesë)**. Përsëritje. Kërkonje ndër këta fjalime sêndin e fjalimit e diftoni gjindin e numrin e ti: Bletat jan të vogla. Korpi âsht i murrinë. Kâmbët jan t' holla, dylli âsht i butë, e âmbël âsht mjalla.

Përêmni vehtur.

Shëmbëlltyra: *Unë ha. Ti pi. Aj rri. Ajo qep. Na këndojm. Ju loni. Ata kcejn. Ata qepin. Delja âsht e ligë. Ajo blegron. Qëjt jan besnik. Ata lehin. Lopët jan të vjefhsme. Ato na apin tâmblin. Dilli shndrit. Aj e nxen tokën. Hâna shndrit natën. Ajo e ndrron ftyrën e vet përorë. Hyjt kan fillue me dal. Ata e kallxojn afrimin e natës,*

Mësim: *Fjalët un (e), ti, aj, ajo, na, ju, ata, ato; jan përêmna vehtur. Alo jan përêmna, sepse përdorohen ndë vënd t' êmnave. Përêmni âsht një pjesëfolje. Ti mûndet me i thân njëni tjetrit, kur jan miq të mirë e ju kur jan shum asish. Aj apo ajo përdorohet kur flet miri përmbi një person (vehte), shtâz apo përmbi ndo një sênd. Aj përdorohet për gjindin mashkullore e ajo për fêmnore. Ata apo ato përdorohen kur flilet përmbi shum vehte (persona), shtâz apo sênde. Ata përdorohet për gjindin mashkullore e ato për fêmnore.*

21. **Stërvitje (rryesë).** Kërkoni nder këta fjalime përêmnat vehtur. Mësimi âsht i vjefshëm; aj e gjytetëron nirin. Prendvera âsht mâ e bukra stînd e motmotit; ajo na gzon me lule. Lulet çilin; na ju marimerë; ju knaqeni tuj i pa. Unë i due lulet; ti i don zogjt. Na e ndigjojm kângën e tyne; ata këndojn bukur.

22. **Stërvitje (rryesë).** Gjêni përêmnat qi ju mungojn këtyne fjalimeve: Gjeli këndon -- na difton afrimin e agimit. Pula kokorriz — bân voe. Dhit mri-zohen — mjelen. Dilli nuk shndrit — edhe s' ka le. Trimat po i ngjeshin pallat (taganat) — bâhen gadi për luft.

Fjalimthânja (Praedikati)

Shëmbëllyra: *Puntori punon. Ara punohetë. Puna âsht e nevojshme.*

Mësim: *Fjalimthânja kallxon çâ thohet përmbi sêndin e fjalimit. Për me e gjet fjalimthânjën, lypet me pëvet çâ bân sêndi i fjalimit, çâ nodhet me të e si âsht përbâmun. Fjalimthânja âsht një pjesë e fjalimit.*

23. **Stërvitje (rryesë).** Kërkoni ne se të cillin fjalim sëndin e fjalimit e fjalimthânjen e pëvetni mbas tyne: Fmija msohet. Mjallta âsht e âmbël. Bora shkrihet. E kfilltë âsht qilla. Të blerta jan livadhët. Bujku livron. Drithi bluhet. Bylbylat këndoju. I kjarhtë âsht liqëni

24 **Stërvitje (rryesë).** Bâni fjalime tuj ju përgjegj këtyne pvetjeve e kërkoni ndë se të cillin fjalim sëndin e fjalimit e fjalimthânjen.

a) Si ju thon brimave të këtyne shtâzve: Kali, dhija, qëni, mica, ujku, delja, pllûmbi, pula, gomari.

Shëmbëlltyra: *Kali hingëllon.*

b) Ça bâjn me hardhin? Ça bajn me drû? Ça bâjn me pëm? Ça bâjn me lâmbël?

c) Si âsht gota, mbasi ajo thehet? Si âsht purteka, mbasi ajo lakohet? Si âsht brisku, mbasi aj pjet? Si âsht dilli, mbasi aj shudrit? Si âsht ksolla, mbas formes? Si âsht ufla, mbas shijimit?

25. **Stërvitje (rryesë),** Bâni fjalime tuj diftue për se të cillën shtâzë: çâ bân? si âsht? e për ç' ka na vyn? Lopa, kali, rosa, flutura, gjarpni, krapî.

Shëmbëlltyra: *Lopa kuliot. Ajo âsht e vjefshme. Ajo millet.*

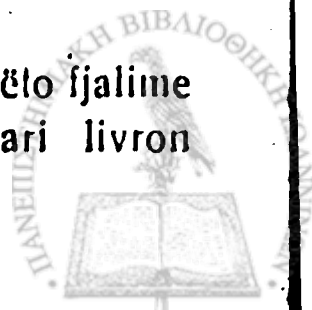
Ftillku.

Shëmbëlltyra: *Qepsi qep. Detari vozit. Gjutari gjun. Mullini blun. Unë shkoj. Ti shkon. Ata shkojn.*

Mësim. Ftillku difton një pënë apo të kenun (gjindje) me gjith kohën.

Ftillku âsht një pjesëfolje.

26 **Stërvitje (rryesë).** Kërkoni ndër këto fjalime ftillkun: Sahati punon. Prifti bekon. Katundari livron

tokën. Dhit kullosin. Martinat kërcasin. Topat bumullojn. Liqëni ushton. Kosat kosisin barin. Bari thahet. Bari i that quhet sâne. Sânen e han shtâzët

27. **Stërvitje (rryesë).** I thoni këto punë (të bâmuna) prej një fmis s' mirë e t' urtë e shenjoni ndë se të cillin fjalim ftillkun tuj e lidh me fjalën *nuk* apo me përzantoren s': Me bërtit, me u xân, me u sha, me u rrah, me rrëjt.

Shëmbëlltyra: *Fmija i urt s' (nuk) bërtet.*

28 **Stërvitje (rryesë)** I këndonit këta ftillka e gjëni të tjerë ftillka që ju kuundershtojn këtyne: Me çil, me fjet, me marr, me ndëj, me hup, me u vesh, m' u math, me kja, me hyp, me fol.

Shëmbëlltyra: *Me çil, me mbyll.*

Vehtja e ftillkut.

Shëmbëlltyra: *Unë punoj. — Na punojm. — Ti punon. — Ju punoni. — Aj (ajo) punon. — Ata (ato) punojn.*

Mësim: *Vehtja që flet është vehtja e parë apo vehtja e cilla flet. Vehtja të cillës i flitet është vehtja e dytë apo ajo me të cillen flitet. Vehtja apo sëndi për të cillen flitet është vehtja e tretë.*

Ftillku ka pra tri vehte.

Përëmnit un (e) edhe na, shenjon të paren vehte; ti edhe ju të dyten e përëmnit aj (ajo) edhe ata (ato) shenjon të tretën vehte.

29. **Stërvitje (rryesë).** I thoni punët (të bâmuna) e të kenuna (gjindjet) e ftillkave: me pëvet, me përgjegj, me fol, me pushue, me ndëj, me përshndet: a) për vehtën tände e shokët e tu; b) për shokun tând tuj i fol ti ati;

c) për shokët e tu tuj ju fol ti atyne; d) për shokët e tu tuj fol ti për ta.

Shëmbëlltyra: Na pëvesim. Ti pëvet. Ju pëvetni
Ata (ato) pëvesin,

30. Stërvitje (rryesë). Thoni me ndihmën e fjalve i ri, i vogël, i urt, i ndigjushëm.

a) Si jeni ju, si jan shokët tuj; b) tuj ju fol atyne; c) si jan vllaznit tuj.

Shëmbëlltyra: Na jemi të rijë. Ju jeni të rijë.
Ata (ato) jan të rijë.

31. Stërvitje (rryesë). I thoni punët të (bâmunat) e gjindjet e ftillkavet m'u fal, m'u lut, me fjet, me thân, m'u çue, me pa, me ndi; a) për vllan lând, b) për motrën lânde, c) për një fmi, d) për vllaznit tu, e) për vehten lânde, f) për ty e për shokët e tu, g) për shokun lând tuj i fol ti ati, h) për shokët e tu tuj ju fol ti atyne.

Shëmbëlltyra: Aj (ajo) falet. Ata (ato) falen.
Unë fali. Ti fal. Ju falni.

32 Stërvitje (rryesë). I thoni ftillkat me qesh, me kja, me kërkue, me lyp, me gjet, me dhân, me mar, me la, tuj i lidh me vehten e parë (une e na) mbasandej me vehten e dytë (ti e ju), e ne e mbrâm me vehten e tretë me fjalën vlla e motër ndë njëjesë e ndë shumesë.

Numri i ftillkut.

Shëmbëlltyra: *Thika pret. Thikat presin. Gjulpânat shpojn.*

Mësim: *Kur flitet vetëm përmbi një sënd apo vehte, atherë âsht ftillku ndë njëjesë. Por kur të flitet përmbi shumë vehte apo shumë sênde atherë âsht ftillku ndë shumesë.*

Ftillku ka pra dy numra. Vehtja e numri i ftillkut shkon mbas sëndit të fjalimit.

33. Stërvitje (rryesë): Diftoni ndë çë vehte e ndë çë numur gjëndet ftillku ndër këto fjalime. Ti flet. Un (e) punoj. Aj këndon. Gjyshja kallxon prralla. Fmit qeshin. Ju shkoni. Ata vin. Na rrim. Ata çohen.

Shëmbëlltyra: flet (2. vehte njijesë).

34 Stërvitje (rryesë). Ndrioni këta fjalime me një mëndyrë qi ftillku t'jet ndë të parën vehte e ndë të dytën njijesë e shumesë. Fmija zgjohet. Aj mendon ndë Perendin. Ha një copë bukë Ju merr dorën prindve e niset për ndë shkollë.

35. Stërvitje (rryesë). I vëni këto fjalime prej njijesës ndë shumesë. Era e ftoftë frÿn. Lumi po ngrihet. Qëni e kërkon të Zon. Mica i kërkon mit. Ajo ka ú. Une rri ndë shkollë. Ti kallxon. Ti flet. Un(e) përgjegji.

36. Stërvitje (rryesë). I përdorni këto fjalime ndë vënd të shumesës ndë njijesë: Ditët ndë prëndverë zgjatohen. Netët shkurtohen. Dallëndyshet kthejn ndër vënde t'ona. Lulet fillojn me çil. Pëmbët vishen me gjeth Fmija dalin jasht nëpër fusha.

Koha e ftillkut.

Shëmbëlltyra: Na punojm. Na kemi punue. Na do të punojm (kemi me punue). Ata (ato) punojn. Ata (ato) kan punue. Ata (ato) do të punojn (kan me punue).

Mësim: Kur të shenjon ftillku punën (të bâmen) apo të kenunin (gjindjen) qi nodh tash, atherë ásht aj ndë kohë të tashme.

*Kur ffillku shenjon punen (të bâmen) apo të ke-
ninin (gjindjen) qi ka ñodh, atherë âsht aj ndë kohë
të kalume.*

*Kur ffillku shenjon punën (të bâmen) apo të ke-
ninin (gjindjen) qi ka me nodh, atherë âsht aj ndë
kohë t' ardhshme.*

Pra koha e ffillkut âsht tri mndyrash.

37. Stërvitje (rryesë). I thoni këta ffillka ndë
vehte të parë njijesë ashtu qi a) puna (e bamja) të nodh
tash, b) qi ajo të ket nodh, c) qi puna (e bâmja)
s' ka nodh edhe, por ka me nodh: me punue, me
këndue, me shkrue, me fol, me qesh, me thir, me nga.

Shëmbëlltyra : Une punoj. Une kam punue. Une
do të punoj (kam me punue).

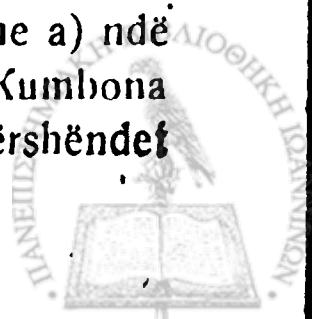
38. Stërvitje (rryesë). Bashkoni se cillip prej kë-
tyne ffillkave ndë të tri kohët me përdhurat vehtur:
une, na, ti, ju, aj, (ajo), ata (alo): me ec, me shlyp,
me këput, me fal, me nga, me kja.

39. Stërvitje (rryesë). I thoni këta fjalime ndë
kohë t' ardhshme: Un(e) çohem nadje heret. Mandej
lahem. Kur t'a mbaroj uralen e nadjes, i përsëris de-
tyrët e shkollës, e mbasi të kem pi kafe, nisem më
nji herë për shkollë. Ndë shkollë ja vë veshin msimit
Mbas shkollët kthehem ndë shpi. Ndë shpi e xâ msi-
min. Ndë mbrâmje pushoj.

Shëmbëlltyra: Un(e) jam çue nadje heret.

Un(e) do të çohem nadje heret b) i thoni fjali-
met e përparshme ndë të dyten vehte të njiesës e të
shumesës ndë kohë të tashme! c) I thoni këto fjalime
ndë të tretën vehte të shumesës ndë kohë t' ardhshme!

40. Stërvitje (rryesë). I thoni këto fjalime a) ndë
kohë të tashme, b) ndë kohë t' ardhshme: Kumbona
ka ra. Msusi ka hî ndë klasë. Na e kemi përshëndet

alë me urti. Na kemi thân urat. Msusi e ka fillue msimin. Aj na diftoj shum sênde. Na e kemi ndigjue me oroe të madhe. Aj na ka pëvet. Na i kemi përgjegj. Msusi na ka levdue.

Shëmbëlltyra: *Kumbona po bje. Kumbona do të bje.*

41 **Stërvitje (rryesë).** Thoni këta fjalime a) ndë kohë të tashme, b) ndë kohë të kalume: Nji erë e fëtoftë ka me irÿ. Ajo ka me i lëkund lisat (pëmbët). Ka me na mar ksulen. Era ka m'u sjell. Ajrin ka me d'rir. Valë të mdhaja ka me bâ ndë ded Nji stuhi ka e m' u çue. Ajo ka me i zhgul pëmbët.

Shëmbëlltyra: *Nji erë e fëtoftë po frÿn. Nji erë e fëtoftë ka me frÿ.*

42 **Stërvitje (rryesë).** Përsëritje. Diltoni se ndë të cillen vehte, numur, e kohë gjinden këto stilkat të këtyne fjalimeve: Dallëndyshat po na lân. Ato fluturojn ndër vënde mâ të nxeta Ndë prendverë kemi me i pa përsri Gjelht e lisave bin për tokë. Un(e) eci nepër livadh Lulet nuk lulzojn. Shpejt ka me ja mrrî dimni. Langoni leh. Gjutari gjun A e ndjeve krizmen e pushkës? Na po shpejtojm për ndë shpi. Nâna po na pret.

Shëmbëlltyra: *lân (3. vehte, shumesë, koha e tashme).*

Mbiëmni (çyshëmni) (Adjektivi).

Shëmbëlltyra: *Udha është e gjalë. Fusha është e gjân. Livadhi është i blertë.*

Mësim: *Mbiëmnat diftojn çyshjen e nji sëndit.*

Mbas mbiëmnavet pëvetet:

Çysh është sëndi?

Mbiëmni është nji pjesëfolje.

43. **Stërvitje (rryesë).** Kallxonje të njymen e këlyne sêndeve: Gjak, surfull, qeremidhe, hi, qiellë, qymbyr, kashtë, bar, kështâjë.

Shëmbëlltyra: *Gjaku âsht i kuq.*

44. **Stërvitje (rryesë).** Êmmoni dy sênde qi janë të mdhaja, — mbasandaj dy qi janë të vogla, — dy të vjefshme, — dy të dâmshme, — dy të nalta, — dy t' ulta, — dy të forlë — e dy të butë.

Shëmbëlltyra: *Rrotat e qerres e të mbullinit janë të mbdhaja.*

45 **Stërvitje (rryesë).** Kërkoni ndër këto fjalime mbiêmnat: a) Prendvera âsht e bukur. Moti âsht i butë. Vjollca âsht bojë qillit (mavi). Të lulzume jan livadhet. Uji âsht i kfilltë. Zogjët jan të gzushëm. Bletët janë pun-tore. E bukur âsht natyra. Sa i mirë âsht Perendija? Edhe në kjosha i ri e i vogël të paktat msime i xâ si lodër.

b) Shpija âsht e nëltë. Oda âsht e madhe. Të trasha jan muret. Muret jan të bardhë. Tryesa âsht e verdhë. Dera âsht e gjânë. Shtegu âsht i ngushët. Qilla âsht e kfillët. Libri âsht i ri. Pitura âsht e bukur

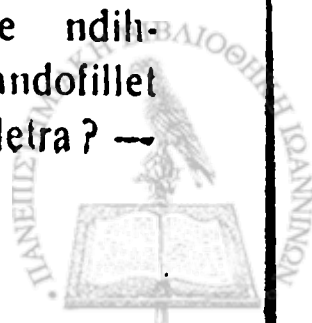
46. **Stërvitje (rryesë).** Bâni këta fjalime tuj i lidh mbiêmnat si fjalimthânje me asi êmna qi ju përgjasin: i gjatë, i ri, i thatë, i vorfën, i shnoshë, i urtë, i dobët, i gazmushëm, i mëçëm. i keq.

Shëmbëlltyra: *Konopi âsht i gjatë.*

b) Kërkoni prej se të cillit këlyne mbiêmnave, të tjerë qi ju kundërshtojn.

Shëmbëlltyra: *i gjatë, i shkurtë.*

47. **Stërvitje (rryesë).** Përgjegjini me ndihmen e mbiêmnave këlyne pvetjeve. Si jan drandofillet mbas bojës (të njymes)? — Ç' farë bojet âsht letra? —

a është e trashë? — a është e lmulë? — a është e bardhë? Si është gjulpâna? Ç'farë boje mûnden me pas flokët e nirit? — a janë të gjalâ? — a janë të trasha? — a janë të shpeshë? Si mûnden me kên vijat?

48. **Stërvitje (rryesë).** Përgjegjini këtyne pëvetjeve mbas të parës copë të këndimit parë të shkollave të para të Shqypnis. „Zina“, me ndihmen e mbiemrave. Ç'farë vajze është Zina? (e urtë). — Si e don gjithkush atë? (mirë). — A ndigjon ndë shpi? (është e ndigjushme). — Si është me gjithkënd? (e dashtun). Ç'farë fjalë s'përdor? (të këqija) — Si janë baba e nâna për vajzen që kanë? (të lumtun).

49. **Stërvitje (rryesë).** Përsëritje.

a) Kërkoni ndër këto fjalime sëndin e fjalimit e fjalimthânjën, tuj pëvet mbas secillit pjesëfjalim. Dilli po prëndon. Rët kuqen. Mbrâmja është e freskët. Lulet napin erë. Bari është i lagësht. Njerzët janë të lodhshëm. Katundari këthen ndë shpi. Hylli i mbrâmes shpeit ka me dal. Na e shofim hânen. Ajo është e ndriçme. A i ndîni bylbylat? Ata këndojnë. Mâ të shumat shtâz kanë me fjetë. Nata është e qelë.

b) Kërkoni ndër këta fjalime êmnat e diftoni gjindin e numrin e tyre:

c) Kërkoni ndër këta fjalime stillkat e diftoni ndë ç'vehte, ndë ç'numur e ndë ç'kohë gjînden!

d) Kërkoni ndër këta fjalime nenin, përemnin vehtur e mbiëmnin!

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΝΑ
ΠΑΤΡΙΩΤΟΥ
ΑΡΙΘ.

<i>Faqe</i>	<i>radhë</i>	<i>në vënt</i>	<i>këndo.</i>
1	25	Kjo	Ky
3	2	Zantoret	Zântoret
3	8	dyzântorsha	dyzântorsha
3	9	njizantorsha	njizântorsha
3	10	ie, bâhet i,	ie bâhet i,
3	10	ue, u,	ue u,
3	10	ua	
3	11	dyzantorshave	dyzântorshave
3	12	dyzantorshat	dyzântorshat
3	13	Përzantoret	Përzântoret
3	14	Përzantoret	Përzântoret
3	16	përzantore	përzântore
3	17	zantore	zântore
4	7	fmija	fëmija
4	8	flej	flêj
4	15	zantore	zântore
4	22	kryp	krypë
5	17	grrisht	gërrisht
5	18	grrye	gërrye
11	15	Shembëlltyra	Shëmbëlltyra
13	20	Shembëlltyra	Shëmbëlltyra
13	28	pjesfolje	pjesëfolje
14	3	Fmija	Fëmija
15	18	të	t(ë)
16	2	shqyptar	Shqyptar
16	28	shndrit	shëndrit
16	29	shndrit	shëndrit
16	29	ndrron	ndërron
17	7	shtâz	shtâzë
17	22	shndrit	shëndrit
18	3	Fmija	Fëmija
18	26	kenun	kênun
19	5	fmis	fëmis
19	28	kenunat	kênunat
21	6	Fmit	Fëmit
21	8	Ndrroni	Ndërroni
21	29	kenunin	kênunin
22	1	kenunin	kênunin
22	4	kenunin	kênunin
23	9	(pëmbët)	(pëmët)
23	25	(çyshëmni)	(qyshëmni)
24	10	mbdhaja	mbëdhaja
24	24	shnoshë	shëndoshë
24	32	(lë njymes)	(njymes)
25	6	këndimit parë	këndimit të parë
25	10	gjithkënd	gjithkënd

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολίτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΤΑ

